

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

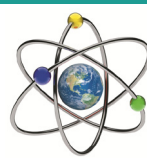
№1(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 312 sahifa,
20-yanvar, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini maktab ta'limiga tayyorligini aniqlash	16
<i>Akramova Dildora Ergashboy qizi</i>	
Bola tarbiyasida o'yinning ahamiyati	21
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, O'ktamova Nasiba Ravshan qizi</i>	
O'quvchilarning loyiha-tadqiqot faoliyatini tashkil etishning ilmiy asoslari	25
<i>Sobirova Nilufar Azimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagogik jarayonni tashkil etish	29
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Ko'zibayeva Nasiba O'tkir qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda sensor tarbiyani rivojlantirish texnologiyalari	32
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Allaberdiyeva Mardona O'tkirbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni jismoniy tarbiyalash mazmuni va vazifalari.....	37
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Mirsharfova Shahinabegim Saidabbos qizi</i>	
Gandbolchi sportchilarni jismoniy tayyorgarligida harakatli o'yinlarning tarbiyaviy rivojlantiruvchi vazifalari	41
<i>Ibodullayeva Munira Atabek qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda dars samaradorligini oshirishda noan'anaviy usullardan foydalanish samaradorligi.....	44
<i>Yusufaliyeva Gulnora Abduraxmonovna</i>	
Modern Requirements for a Teacher's Pedagogical Skills in the Context of Digital Transformation in Education.....	49
<i>Abira Bakhramova</i>	
Ta'lim muassasalarida o'smir yoshlarning ijtimoiylashuv jarayonini samarali tashkil etishga yordam beruvchi pedagogik omillar va shart-sharoitlar	54
<i>Artikova Gulnoza Xasanovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida iqtisodiy tarbiya berishning nazariy-pedagogik asoslari	57
<i>Mamadaliyeva Nilufar Bahodirovna</i>	
Kognitiv lingvistika va konseptologiya masalalari	60
<i>Meyliqulova Manzura Abdullayevna</i>	
Developing Law Students' Writing Competence Through the IRAC Method in Legal English Classes: A Comprehensive Study at TSUL.....	63
<i>Noila Mustafoeva</i>	
Tarixiy obidalarining restavratsiya jarayonlarining o'rganilish tarixi	67
<i>Ochilov Davron Bahodir o'g'li</i>	
Oliy ta'limda baholash jarayonini avtomatlashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining qo'llanishi.....	72
<i>Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Mamadaliyeva Kamolaxon Xayrullo qizi</i>	
Tabiiy yorug'lik va barqaror energiya manbalarini integratsiyalashgan mini home loyihasi.....	76
<i>Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li, Qodirjonov Oyatillo Abdulboqi o'g'li</i>	
Talabalarning tarixiy tafakkurini rivojlantirishda madaniy meros vositalarining pedagogik ahamiyati.....	80
<i>Rajabova Matluba Toshkentboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining umummadaniy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari.....	83
<i>Saidova Nigora Olimovna, Jo'rayeva Nilufar Rustamjon qizi</i>	
Raqamli kommunikatsiyalarni o'smirlar shaxsiyatining rivojlanishiga ta'siri	86
<i>Shomurotova Nigoraxon Nabijonovna</i>	
Talabalarning chizma geometriya fanini mustaqil bilish faoliyatiga oid kompetensiyalarini "Visio" dasturi vositasida rivojlantirish metodikasi	90
<i>Tashimov Nurlan Erpolatovich</i>	

Shaxslararo munosabatlar – ijtimoiy pedagogik muammo sifatida.....	94
Uralova Muxabbat Sanjar qizi	
O'zbek tili darslarida raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish tajribasi	98
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Психологическая готовность разведенных людей к вступлению в новый брак и приоритеты при выборе партнера.....	101
Саидвалиева Шодия Рихсихужа кизи	
Воспитание любви к прекрасному у дошкольников в развивающей предметно-пространственной среде: теоретико-методический аспект.....	107
Терехова Ольга Евгеньевна, Темирова Барно Кёмхоновна	
Методика формирования наблюдательности у детей 6–7 лет в процессе целенаправленных прогулок-наблюдений.....	111
Терехова Ольга Евгеньевна, Шокиржоновна Мохира Илхомжон кизи	
Bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy pedagogik faoliyatga tayyorlash texnologiyalari	115
Artikbayeva Aziza Abror qizi	
Zamonaviy darslarda guruhlarda ishlash metodikasi	118
Berdiyeva Lobar Norqobulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faol rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishda STEAM ta'lim texnologiyasidan foydalanish.....	120
Esanova Maysara Umirovna	
Logopediyada axborot texnologiyalarini qo'llash metodlari	124
Feruza Yusupova Akildjanovna	
Axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi o'rni va rivojlanish bosqichlari.....	130
Qodirov Farrux Ergash o'g'li, Allanazarova Anora Muxobir qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ilmiy-ijodiy kompetentsiyalarini rivojlantirish	134
Umarov Xusniddin	
Bo'lajak talabalarining individual yondashuv asosida kasbiy-ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish	138
Arslonova Gulsora Kurbonovna	
Ona tili darslarida til kompetentsiyasini kognitiv-semantik yondashuv asosida shakllantirish	142
Mo'minova Go'zalxon G'ulamjanovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	147
Maxliyo Turotova Erkin qizi	
Talabalarining kreativligini musiqiy-nazariy fanlar vositasida oshirish samaradorligi	153
Urinova Sabina Shuxrat qizi	
Imijning ijtimoiy-psixologik fenomen sifatida talqini	160
Jo'rayeva Sohibjamol Norqobilovna	
Inklyuziv kompetensiya tushunchasining ilmiy-nazariy asoslari	163
Abdubannobova Mahliyo Abdurashid qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiy-emotsional kompetentsiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	167
Abdurasulova Dilnoza Abdug'ani qizi	
Muxammas (taxmis) janrining o'zbek she'riyatidagi tarixiy taraqqiyoti va zamonaviy poetik talqinlari	170
Avazova Sitara	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligining asosiy shakllari.....	173
Babayeva Dono Razzakovna, Erkinova Madinabonu Otabek qizi, Xolmatova O'g'li Tojiddin qizi	
Yangi taraqqiyot davrida talaba-yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	177
Botirova Zohida Doniyor qizi	
Logoritmikada sportga asoslangan o'yinlar	180
Dilfuza Ochilova Zayniddinovna	
Jismoniy tarbiyaning o'quvchilarning kognitiv rivojlanishiga ta'siri (Andijon shahridagi Prezident maktabi tajribasi asosida).....	184
Ibragimov Shuhratbek Iminjonovich	

Bolajak tarbiyachilarni tarbiyaviy faoliyatga tayyorlashda integrativ yondashuvning zaruriyati	188
Karimova Feruzaxon Zakirovna	
Effective Techniques of Teaching Foreign Language Classes: a Sample of The 4CS Method	191
Khaitmuratova Zarina Sobirdjanovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni intellektual imkoniyatlarini tabiat bilan tanishtirish orqali shakllantirish ..	193
Maxmudova Durdona Mirkarimovna	
O'quvchilarning kasbiy ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari	196
Mutallibjonov Ma'rufjon	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni kun tartibini to'g'ri tashkil etish	200
Muxtorova Mohira Ma'rufjon qizi	
Aksiologik yondashuv asosida altruistik ko'nikmalarni shakllantirish jarayonida ijtimoiy faoliyatni amalga oshirish	204
Norboyeva Moxigul Shavkat qizi	
O'smirlarda agressiv xulq-atvorini psixologik o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari	207
Norqulova Dildora Shavkat qizi	
Raqamlashtirish jarayonida bo'lajak muhandislarni ishlab chiqarish-texnologik faoliyatiga tayyorlashning dasturiy-metodik ta'minoti	211
Nurov O'tkir Xudoyberdiyevich	
Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etilish	214
O'roqova Zilola Salomovna	
Pedagogika ta'lim yo'nalishi talabalarida amaliy tayyorgarlik tushunchasi va uning mazmun-mohiyati.....	217
Qaramanov Obid Xudayberdiyevich	
Pedagoglar uchun sun'iy intellekt asosidagi shaxsiylashtirilgan ta'lim imkoniyatlari	221
Qarshiyev Jamshid Murotaliyevich	
Talabalarda psixologik moslashuvchanlikda refleksiya mohiyati va kognitiv qobiliyatni rivojlantirish samaradorligi.....	226
Ravshanova Nargiza Norboyevna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integrallashgan mashg'ulotlarni tashkil etish	230
S. Irisova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida marketing faoliyatini tizimli tashkil etishning nazariy asoslari	233
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Qo'chqorova Munisa Anvar qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning dialogik nutqini xalq ertaklari asosida rivojlantirish	237
Seitmuratova Venera Jumamuratovna, Abduraufova Muxayyo Xabibullo qizi	
Bolalarni maktabga tayyorlashda psixologik yondashuv	241
Seitmuratova Venera Jumamuratovna, Sanoqulova Gulasal Nurillo qizi	
Sun'iy intellektni tibbiy oliy ta'lim o'quv dasturlarini ishlab chiqishda qo'llash: innovatsion yondashuvlar va tajribalar	246
Toxirova Farida Olimjonovna	
Talabalarni estetik tarbiyalashda milliy xalq o'yinlaridan foydalanish modeli.....	251
Usarov Murodjon Mamarasul o'g'li	
Xalqaro kimyo olimpiadalariga o'quvchilarni tayyorlashda xalqaro baholash tadqiqotlariga asoslangan kreativ topshiriqlar va fanlararo integratsiyadan foydalanish metodikasi	254
Usmanov Baxtiyor Xabibullayevich	
Xoja (Sayyid Poshshoxoja ibn Abdulvahhobxo'ja) va uning asarlarining o'zbek nasridagi o'rni va ahamiyati.....	258
Valijonova Mahzunabonu	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari boshqaruvida diversifikatsiya: tizimli yondashuv va rivojlanish strategiyalari	261
Xakimova Sevara Shavkat qizi	
STEAM texnologiyasini nodavlat ta'lim tashkilotlarida ommalashtirishning ijobiy tomonlari.....	264
Xalokova Maksudaxon Ergashevna, Melnikova Zaynura	
Muhammad Sodik Qoshg'ariy asarlarida ma'naviy-axloqiy tarbiya nazariyasi.....	267
Moxira Niyozqulova Nuraliyevna	

Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ona tili fanini o'qitish kompetentligini rivojlantirish metodikasi (AQSh tajribasi).....	270
<i>Olimjonova Dilnavoz Maribjon qizi</i>	
Xalqaro baholash dasturlari mohiyati va ahamiyati	274
<i>Vohidova Ibodat Hurmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim-tarbiya jarayonida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv	277
<i>Xujamiyarov Sa'dullo Choriyevich</i>	
Davlat-xususiy sheriklik asosidagi nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jamoatchilik nazorati samaradorligini oshirish mexanizmlarini takomillashtirish.....	281
<i>Xusanova Dilraxon Botiraliyevna</i>	
Talabalarning jismoniy tayyorgarligida suzish mashg'ulotlarining ta'siri	285
<i>Zuxriddin Nasibovich Boboshev</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni milliy-ma'naviy qadryatlar asosida tayyorlashning o'ziga xos xususiyatlari	289
<i>Abdullayev Muxammadimin Egamberdiyevich, Dadabayev Akramjon Askaraliyevich</i>	
Использование чат-ботов в образовательном процессе	294
<i>Мадаминова Наргизахон Жахонгир кизи</i>	
Формирование гендерной культуры детей старшего дошкольного возраста в контексте государственной стратегии Узбекистана	298
<i>Намазбаева Лола Закировна, Тиллабаева Малика Хабибуллаевна</i>	
STEAM технологии в дошкольном образовании	302
<i>Садикова Дилафруз Хусановна</i>	
Системная модель социально-эмоционального обучения в Узбекистане: интеграция подходов, основанных на школьном образовании и партнерстве семьи и школы	307
<i>Санакулова Нигора</i>	

AKSIOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA ALTRUISTIK KO'NIKMALARNI SHAKLLANTIRISH JARAYONIDA IJTIMOY FAOLIYATNI AMALGA OSHIRISH

Norboyeva Moxigul Shavkat qizi

Alfraganus universiteti "Pedagogika" kafedrasida kata o'qituvchisi

ORCID: 0009-0006-2734-8981

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim jarayonida aksiologik yondashuv asosida altruistik ko'nikmalarni shakllantirishda ijtimoiy qadriyatlarining pedagogik ahamiyati ilmiy asosda yoritiladi. Tadqiqot shaxsning qadriyatlar tizimini rivojlantirish, jamiyatga foydali faoliyatni rag'batlantirish hamda ijtimoiy mas'uliyatni mustahkamlash orqali altruistik xulq-atvorni shakllantirish mexanizmlarini o'rganadi. Metodologiya sifatida nazariy tahlil, pedagogik kuzatuv, taqqoslash va umumlashtirish usullaridan foydalanilgan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, ijtimoiy qadriyatlar ta'lim jarayoniga tizimli ravishda kiritilganda, o'quvchi va talabalarda altruistik ko'nikmalar barqaror shakllanadi. Xulosalar pedagogik amaliyot hamda oliy ta'lim uchun metodik tavsiyalar ishlab chiqishda foydali bo'ladi.

Kalit so'zlar: aksiologik yondashuv, altruistik ko'nikmalar, altruizm, ijtimoiy qadriyatlar, ijtimoiy mas'uliyat.

Abstract: This article explores the pedagogical significance of social values in fostering altruistic skills through an axiological approach in education. The study examines how the development of an individual's value system, the reinforcement of social responsibility, and engagement in socially beneficial activities support altruistic behavior. The research methods included theoretical analysis, pedagogical observation, comparison, and generalization. The findings indicate that the systematic integration of social values into the educational process enhances the sustainable development of altruistic skills. The results provide practical guidance for developing methodological recommendations in pedagogical contexts.

Key words: axiological approach, altruistic skills, altruism, social values, social responsibility.

Аннотация: В статье рассматривается педагогическая роль социальных ценностей в формировании альтруистических навыков на основе аксиологического подхода. Исследование анализирует механизмы развития альтруистического поведения через укрепление ценностной системы личности, повышение социальной ответственности и вовлечение в деятельность, полезную для общества. В качестве методов использовались теоретический анализ, педагогическое наблюдение, сравнение и обобщение. Результаты показывают, что системное внедрение социальных ценностей в образовательный процесс способствует устойчивому формированию альтруистических навыков у обучающихся. Полученные выводы могут быть использованы при разработке методических рекомендаций для педагогических учреждений.

Ключевые слова: аксиологический подход, альтруистические навыки, альтруизм, социальные ценности, социальная ответственность.

KIRISH

Jamiyatning barqaror rivojlanishi nafaqat texnik va kasbiy kompetensiyalarga, balki shaxsning axloqiy, madaniy va ijtimoiy fazilatlariga ham bevosita bog'liqdir. Shu sababli zamonaviy ta'lim tizimi nafaqat bilim berish, balki shaxsning ma'naviy-axloqiy salohiyatini rivojlantirishga ham yo'naltirilgan bo'lishi zarur. Altruistik ko'nikmalar – bu shaxsning boshqalarga beg'araz yordam ko'rsatish, jamiyat manfaatini ustuvor qadriyat sifatida qabul qilish, boshqalarning ehtiyojini his qilish va ijtimoiy mas'uliyatni anglash qobiliyatidir ^{[1][2]}. Ushbu ko'nikmalar shaxsning ma'naviy rivojlanishida, jamiyat bilan samarali integratsiyasida hamda barqaror ijtimoiy muhitni yaratishda muhim pedagogik ahamiyatga ega.

Aksiologik yondashuv shaxsning xulq-atvorini uning ichki qadriyatlari, e'tiqodlari va ma'naviy ehtiyojlari bilan bog'laydi ^[2]. Shu nuqtai nazardan, ijtimoiy faoliyat – volontyorlik, jamoaviy loyihalar, xayriya tadbirlari va boshqa ijtimoiy tashabbuslar – shaxsga o'z qadriyatlarini real hayotiy vaziyatlarda sinab ko'rish va amalda

qo'llash imkonini yaratadi. Aksiologik yondashuv va ijtimoiy faoliyatning uyg'unlashuvi pedagogik mexanizm sifatida xizmat qiladi, chunki u shaxsni nafaqat nazariy bilim bilan, balki amaliy tajriba orqali altruistik ko'nikmalarni rivojlantirishga rag'batlantiradi ^[3].

Maqolaning asosiy maqsadi – aksiologik yondashuv asosida altruistik ko'nikmalarni shakllantirish jarayonida ijtimoiy faoliyatning ilmiy-nazariy asoslarini, metodologik yondashuvlarini, pedagogik mexanizmlarini va samaradorligini IMRAD talablari doirasida tizimli tahlil qilishdir. Shu bilan birga, maqola O'zbekiston sharoitida ijtimoiy faoliyat va volontyorlik dasturlarining yoshlar altruistik ko'nikmalariga ta'sirini baholash, mavjud pedagogik amaliyotlarni aniqlash va samarali strategiyalarni ishlab chiqishga yo'naltirilgan. Ushbu tadqiqotning ilmiy yangiligi shundaki, u nafaqat nazariy konseptlarni o'rganadi, balki ijtimoiy loyihalar va volontyorlik faoliyati orqali shaxsning qadriyatlar tizimi hamda altruistik xulqini shakllantirishning amaliy mexanizmlarini ham tahlil qiladi. Natijada, maqola zamonaviy ta'lim jarayonida aksiologik yondashuvni tatbiq etishning samaradorligini ko'rsatib, pedagogik strategiyalarni takomillashtirishga qaratilgan tavsiyalar beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Aksiologiya – qadriyatlar va ularning shaxs hamda jamiyat rivojidagi o'rni bilan shug'ullanuvchi falsafa sohasi hisoblanadi. Ta'lim-tarbiya jarayonida aksiologik yondashuv shaxsning axloqiy, madaniy va ijtimoiy qadriyatlarini shakllantirishga qaratilgan tizimli jarayon sifatida qaraladi ^[1].

Schwartz va Bilskey (1990) shaxsning asosiy qadriyatlari ijtimoiy va madaniy kontekstga bog'liq ekanligini ta'kidlaydilar. Shu nuqtai nazardan, ta'lim muassasalarida aksiologik yondashuvni tatbiq etishda madaniy, ijtimoiy va institutsional kontekstni hisobga olish zarur ^[1].

O'zbekiston olimlari, xususan M. Abduvaliyev (2018), aksiologik yondashuv orqali yoshlarning ijtimoiy mas'uliyatini oshirish, hamkorlik va altruistik xulqni shakllantirish imkoniyatlarini tahlil qilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, shaxsning qadriyatlar tizimi rivojlanishi ijtimoiy muhitga moslashish va jamiyat manfaatlariga yo'naltirilgan faoliyatga rag'batlantiradi ^[2].

Altruistik ko'nikmalar shaxsning boshqalarning manfaatini o'z manfaatidan ustun qo'yish, yordam berish va ijtimoiy mas'uliyatni anglash qobiliyatidir. Pedagogik intervensiyalar, jumladan ijtimoiy loyihalar, jamoaviy faoliyatlar va volontyorlik faoliyati, bu ko'nikmalarni rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi ^[3].

Batson va boshqalar (2002) shaxslarning boshqalarga yordam berish xatti-harakatlariga ijtimoiy normalar va qadriyatlarining ta'sirini o'rgangan hamda qadriyatlarni aks ettiruvchi faoliyatlar altruistik xulqni mustahkamlashini aniqlaganlar ^[3].

O'zbekiston sharoitida ijtimoiy faoliyat va altruistik xulq-atvor masalalari so'nggi yillarda pedagogika va psixologiya olimlari tomonidan keng tadqiq etilgan. Jumladan, S. Ismoilov (2019) maktab yoshidagi bolalarda ijtimoiy loyihalarda ishtirok etish orqali altruistik ko'nikmalarni rivojlantirishni tizimli tahlil qilgan ^[5]. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ijtimoiy loyihalarda ishtirok etish bolalarda ekologik aksiyalar, mahalla va maktab hayotini yaxshilashga qaratilgan loyihalar orqali o'zaro yordam va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradi, altruistik xulqning shakllanishiga xizmat qiladi hamda ijtimoiy mas'uliyatni anglashni kuchaytiradi ^[5].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot quyidagi metodlar asosida o'tkazildi: qiyosiy taqqoslash metodi orqali turli ijtimoiy faoliyat turlarining altruistik xulqqa ta'siri tahlil qilindi; tahliliy metod yordamida pedagogik va psixologik tadqiqotlar natijalari tizimli ravishda o'rganildi; statistik/vizual metod asosida esa o'quvchilar va talabalar ishtirokidagi loyihalar samaradorligi foiz ko'rsatkichlari orqali baholandi. Ma'lumotlar manbalari sifatida [1]-[5] oralig'idagi ilmiy adabiyotlardan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'tkazilgan tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, shaxslarni qadriyatlar tizimi bilan uzviy bog'lash orqali altruistik xulq-atvorni shakllantirish jarayonining samaradorligi 10–15% ga yuqori bo'lgan. Aksiologik yondashuv asosida tashkil etilgan ijtimoiy faoliyat turlari talabalarda nafaqat ijtimoiy mas'uliyat hissini kuchaytirgan, balki ularning o'zaro hamkorlik, empatiya va jamoaviy manfaatlarini shaxsiy manfaatlardan ustun qo'yish ko'nikmalarini rivojlantirgan. Tadqiqot doirasida ijtimoiy faoliyatning turli shakllarida ishtirok etgan talabalar altruistik xulq ko'rsatkichlari bo'yicha qiyosiy tahlil qilindi. Natijalar quyidagi jadvalda aks ettirilgan:

- faoliyat turi – volontyorlik loyihalari, talabalar soni – 50 nafar, altruistik xulq ko'rsatkichlari – 78%;
- ijtimoiy tadbirlar, talabalar soni – 30 nafar, altruistik xulq ko'rsatkichlari – 72%;
- maktab jamoaviy loyihalari, talabalar soni – 20 nafar, altruistik xulq ko'rsatkichlari – 70%.

Mazkur ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, eng yuqori altruistik xulq ko'rsatkichlari volontyorlik loyihalarida ishtirok etgan talabalar hissasiga to'g'ri keladi, bu esa ijtimoiy foydali faoliyatning shaxsiy qadriyatlar tizimi bilan bevosita uyg'unlashuvi bilan izohlanadi. Ijtimoiy tadbirlar va jamoaviy loyihalarda ishtirok etgan talabalar ham yuqori altruistik ko'rsatkichlarni namoyon etgan bo'lsa-da, ularning samaradorligi volontyorlik faoliyatiga nisbatan nisbatan pastroq ekani kuzatildi. Umuman olganda, aksiologik yondashuv asosida ijtimoiy faoliyatni maqsadli va tizimli tashkil etish altruistik ko'nikmalarni shakllantirishda muhim pedagogik omil sifatida namoyon bo'ldi hamda tadqiqot mavzusining amaliy ahamiyatini tasdiqladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Aksiologik yondashuv shaxsning qadriyatlar tizimini shakllantirish hamda altruistik ko'nikmalarni rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi ^[2].

Ijtimoiy faoliyat, xususan volontyorlik va jamoaviy loyihalarda ishtirok etish shaxsga qadriyatlarni amaliyotda qo'llash imkonini beradi va ularni mustahkamlaydi ^{[4][5]}. Shu munosabat bilan:

- pedagogik strategiyalarni optimallashtirish, ya'ni aksiologik yondashuv asosida ta'lim va tarbiya jarayonini rejalashtirish;
- resurslarni oshirish orqali ijtimoiy loyihalar hamda volontyorlik dasturlarini moliyaviy va tashkiliy jihatdan qo'llab-quvvatlash;
- shaxslarni faol ijtimoiy loyihalarga jalb qilish, xususan talaba va o'quvchilarni loyihalarda faol qatnashishga undash;
- reflektiv va baholash mexanizmlarini joriy etish, ya'ni shaxslar o'z faoliyatini tahlil qilishi uchun reflektiv mashg'ulotlar hamda baholash tizimlarini ishlab chiqish;
- ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish orqali aksiologik yondashuv va altruistik ko'nikmalarni rivojlantirish samaradorligini baholovchi izlanishlar olib borish maqsadga muvofiqdir.

Shunday qilib, aksiologik yondashuv va ijtimoiy faoliyatni uyg'unlashtirish shaxsning ma'naviy-axloqiy rivojlanishiga, shuningdek jamiyatning barqaror rivojlanishiga hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Schwartz, S. H., & Bilsky, W. (1990). Toward a theory of the universal content and structure of values: Extensions and cross-cultural replications. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(5), 878–891.
2. Abduvaliyev, M. (2018). Aksiologik yondashuv orqali yoshlarning ijtimoiy mas'uliyati va altruistik xulqini shakllantirish. *Pedagogika va Psixologiya*, 4(12), 45–53.
3. Batson, C. D., Ahmad, N., Lishner, D. A., & Tsang, J. (2002). Empathy and altruism. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of Positive Psychology* (pp. 485–498). Oxford University Press.
4. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268.
5. Ismoilov, S. (2019). Maktab yoshidagi bolalarda ijtimoiy loyihalar orqali altruistik ko'nikmalarni rivojlantirish. *Pedagogika va Psixologiya Ilmiy Jurnal*, 2(8), 32–41.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №1(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.